



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 287/08-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. J. K., T., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života zaručeného v čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeného v čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 309/2006 z 19. marca 2007 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť MUDr. J. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júna 2007 doručená sťažnosť MUDr. J. K., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života zaručeného v čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na rešpektovanie

súkromného a rodinného života zaručeného v čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co 309/2006 z 19. marca 2007.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 21. mája 2004 Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) domáhal proti Krajskému úradu v P. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“) a proti MVDr. I. P. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“) ochrany osobnosti a poskytnutia zadosťučinenia v podobe verejného ospravedlnenia sa žalovaných v 1. a 2. rade v miestnej tlači a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

K zásahu do osobnostných práv sťažovateľa malo dôjsť činnosťou žalovaného v 1. a 2. rade tým, že žalovaný v 2. rade ako prednosta Okresného úradu vo V. (ďalej len „okresný úrad“) sa návrhom z 10. októbra 2002 domáhal, aby bol sťažovateľ obmedzený v spôsobilosti na právne úkony z dôvodu, že „... od roku 1998 tomuto úradu a iným inštitúciám podáva nezrozumiteľné návrhy, z obsahu ktorých má byť nesporným, že trpí duševnou poruchou a preto je potrebné obmedziť sťažovateľovu spôsobilosť podávať návrhy štátnym orgánom a iným inštitúciám“. Z dôvodu legislatívnych organizačných zmien v systéme orgánov štátnej správy sa právnym nástupcom okresného úradu stal žalovaný v 1. rade, ktorý predmetný návrh smerujúci proti sťažovateľovi zobral 27. apríla 2005 späť, takže konanie o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony bolo zastavené. Sťažovateľ bol toho názoru, že opísaným postupom žalovaného v 1. a 2. rade bolo zasiahnuté do jeho osobnostných práv, pretože „... dôsledky takéhoto zásahu sťažovateľ prežíva a pociťuje predovšetkým v konaní štátnych orgánov voči nemu, keď prakticky nie je možné, aby bol účastníkom alebo stranou v takomto konaní a orgánom vo veci konajúcim, nebolo od neho požadované rozhodnutie o skončení konania o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, ako aj to, že sťažovateľ je naďalej vystavený reakciám okolia predovšetkým v mieste svojho bydliska na uvedený návrh. ... skutočnosť o podaní návrhu na obmedzenie spôsobilosti sa stala všeobecne známou medzi účastníkmi iných konaní, v ktorých vystupuje aj sťažovateľ ako účastník a títo túto informáciu rozšírili ďalej.“.

O žalobe sťažovateľa o ochranu osobnosti rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 200/04-344 z 19. mája 2006, ktorým uložil žalovanému v 1. rade zaplatiť sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 100 000 Sk a vo zvyšku (teda aj vo vzťahu k žalovanému v 2. rade) žalobu sťažovateľa zamietol. Proti zamietajúcej časti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, na základe ktorého krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 1 Co 309/06 z 19. marca 2007 odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Vo vyhovujúcej časti rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť 4. júla 2006 a v časti potvrdenej krajským súdom nadobudol právoplatnosť 30. apríla 2007.

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ namieta porušenie ním označených základných práv zaručených v ústave a práva zaručeného v dohovore z dôvodu, že podľa jeho názoru tak okresný súd, ako aj krajský súd nesprávne právne posúdili otázku pasívnej legitímácie žalovaného v 2. rade (t. j. MVDr. I. P., prednostu žalovaného v 1. rade) v konaní o ochranu osobnostných práv. Sťažovateľ je toho názoru, že za porušenie jeho osobnostných práv mali súdy vyvodiť zodpovednosť aj voči osobe žalovaného v 2. rade, pretože v danom prípade návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony podal síce štátny orgán, ktorým bol v tom čase právny predchodca žalovaného v 1. rade, a to okresný úrad, avšak v tomto prípade podľa sťažovateľa nešlo o výkon štátnej správy v zmysle zákona č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, preto *„... zodpovednosť za zásah a dôsledky, ktoré budú vyvolané z tejto zodpovednosti mal a má znášať aj bývalý prednosta Okresného úradu vo V. ... Sťažovateľ poukazoval..., že podanie návrhu na jeho obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, nebolo výkonom štátnej správy, čo je jediným dôvodom, pre ktorý by nemohla byť voči bývalému prednostovi Okresného úradu vo V. vyvolaná zodpovednosť v podobe priznania zadosťučinenia sťažovateľovi voči nemu.“*

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol: *„Sťažovateľ sa naďalej domnieva, že Okresný úrad vo V. nebol vôbec oprávnený, keďže mu zákon č. 222/1996 Z. z. ani žiadny iný, takúto právomoc nepriznáva. Ak by však aj bolo možné akýmkoľvek spôsobom vyvodiť pre Okresný úrad vo V. možnosť byť účastníkom konania a teda aj navrhovateľom v konaní*

*o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, nijako nemožno v podaní takéhoto návrhu vidieť výkon štátnej správy. ...*

*Ak však takýto návrh môže podať ktokoľvek vrátane fyzickej osoby, potom podanie návrhu nemôže byť výkonom štátnej správy, pretože by bolo nevyhnutné dôjsť k absurdnému záveru, že ktokoľvek môže vykonávať štátnu správu.*

*Je teda nesporné, že podanie návrhu okresným úradom nebolo výkonom štátnej správy Okresným úradom vo V. a nebolo ani v miestnej a v časovej súvislosti s plnením jeho úloh. Keďže tento návrh podal za účastníka (podpísal prednosta OÚ vo VNT) v súlade so zákonom zodpovedá za činnosť okresného úradu, považuje sťažovateľ za nesporné, že vo veci bol pasívne legitimovaný. Pretože súd odôvodnil zamietnutie návrhu práve tým dôvodom, že osobná zodpovednosť prednostu Okresného úradu vo V. bola vylúčená, keďže išlo o výkon štátnej správy, súd I. stupňa a potvrdením jeho rozsudku aj odvolací súd, odňali sťažovateľovi právo domôcť sa satisfakcie za zásah do jeho, ako samé súdy konštatovali, porušených práv.“*

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiadala, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

*„Právo sťažovateľa*

- na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa článku 19 ods. 2 Ústavy SR,*
- na prejednanie veci zákonom ustanoveným spôsobom podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR,*
- na rešpektovanie súkromného a rodinného života a na ochranu proti zasahovaniu do výkonu práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zo strany štátu podľa článku 8 Dohovoru, bolo rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co/309/2006 zo dňa 19. 3. 2007, ktorým potvrdil výrok rozsudku súdu I. stupňa Okresného súdu v Prešove sp. zn. 16 C 200/04-344 zo dňa 19. 5. 2006 o zamietnutí žaloby voči žalovanému v 2. rade MVDr. I. P., bývalému prednostovi Okresného úradu vo V., porušené.*

*Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co/309/2006 zo dňa 19. 3. 2007, ktorým potvrdil výrok rozsudku súdu I. stupňa Okresného súdu v Prešove sp. zn. 16 C 200/04-344 zo dňa 19. 5. 2006 o zamietnutí žaloby*

voči žalovanému v 2. rade MVDr. I. P., bývalému prednostovi Okresného úradu vo V., a vracia vec Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Krajskému súdu v Prešove pokračovať v porušovaní namietaných právach sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 200.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 44/08).

Podstata námietok sťažovateľa týkajúca sa porušenia jeho práv zaručených v označených článkoch ústavy a dohovoru, ktoré mali byť porušené napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 309/06 z 19. marca 2007, spočíva v jeho tvrdeniach, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho námietkami týkajúcimi sa pasívnej legitímácie žalovaného v 2. rade (prednostu okresného úradu) v konaní o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sťažovateľa, ktorým došlo k zásahu do jeho osobnostných práv, a z dôvodu, že podanie tohto návrhu nemožno podľa sťažovateľa považovať za výkon štátnej správy, mala byť podľa sťažovateľa za jeho podanie vyvedená aj osobná zodpovednosť voči žalovanému v 2. rade, t. j. voči prednostovi okresného úradu, ktorý návrh podal.

*Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc mu spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či je, alebo nie je v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.*

*Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že s otázkou pasívnej legitímácie žalovaného v 2. rade sa vysporiadal takto:*

*„Vykonaným dokazovaním súd prvého stupňa mal za to, že žaloba je dôvodná voči žalovanému v 1. rade, voči žalovanému v 2. rade je nedôvodná. ... Žalovaný v 2. rade ako prednosta Okresného úradu vo V. za jeho činnosť zodpovedal, pri podaní návrhu však nekonal vo vlastnom mene, ale v mene úradu. Podpísanie návrhu žalovaným v 2. rade súd*

*nehodnotil ako jeho vybočenie z realizácie činnosti okresného úradu ako právnickej osoby. Prvostupňový súd preto žalobu voči žalovanému v 2. rade zamietol ako nedôvodnú. Navyše mal za to, že konkrétne okolnosti podania návrhu na obmedzenie spôsobilosti žalobcu logicky vylučujú spôsobenie zásahov do osobnosti žalobcu obidvomi žalovanými kumulatívne. ...*

*Prvostupňový súd sa dôsledne riadil uvedenými ustanoveniami a preto vo veci aj správne rozhodol. Odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na dôvody rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorými sa stotožňuje. V potrebnom rozsahu vykonal dokazovanie a zistil náležité skutkový stav, ktorý zodpovedá vykonanému dokazovaniu.“*

Podľa § 186 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (účinného aj v rozhodnom čase) návrh na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony (pozbavenie, obmedzenie alebo vrátenie spôsobilosti na právne úkony) môže podať aj zdravotnícke zariadenie, ktoré je v takom prípade účastníkom konania.

Ak nepodal návrh na začatie konania „štátny orgán“ alebo zdravotnícke zariadenie, môže súd uložiť navrhovateľovi, aby do primeranej lehoty predložil lekárske vysvedčenie o duševnom stave vyšetrovaného.

Podľa § 18 ods. 2 písm. d) Občianskeho zákonníka (účinného aj v rozhodnom čase) sú právnickými osobami aj subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.

Podľa čl. 122 ústavy (účinného aj v rozhodnom čase) ústredné orgány štátnej správy a miestne orgány štátnej správy sa zriaďujú zákonom.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 222/1996 Z. z.“) účinného v rozhodnom čase sa na výkon miestnej štátnej správy zriaďujú krajské úrady a okresné úrady.

Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 222/1996 Z. z. účinného v rozhodnom čase krajské úrady a okresné úrady sú právnické osoby.

Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 222/1996 Z. z. účinného v rozhodnom čase okresný úrad riadi a za jeho činnosť zodpovedá prednosta.

Z citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku je nepochybne zrejmé, že konanie o pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony môže svojím návrhom iniciovať aj „štátny orgán“. Štátny orgán je zložkou štátneho aparátu vykonávajúcou konkrétnu (zakonodárnu, výkonnú alebo súdnu) funkciu štátu. Prejavom výkonnej moci v štáte je správa verejných záležitostí, ktorú vo svojej podstate zabezpečujú orgány verejnej správy, do sústavy ktorých sú nepochybne začlenené (a sťažovateľ o tom ani nepolemizuje) aj orgány miestnej štátnej správy.

Vzhľadom na uvedené, ako aj vzhľadom na citované ustanovenie zákona č. 222/1996 Z. z. bol aj bývalý okresný úrad orgánom miestnej štátnej správy, a teda ako štátny orgán mal zo zákona oprávnenie iniciovať konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sťažovateľa. Za okresný úrad ako za právnickú osobu koná a vo vzťahu k tretím subjektom vystupuje osoba oprávnená za túto právnickú osobu a v jej mene konať, pričom v prípade okresného úradu bol zo zákona takouto osobou prednosta okresného úradu.

Uvedené závery sú podľa názoru ústavného súdu postačujúce na vyslovenie úsudku, že v mene a za niekdajší okresný úrad (žalovaný v 1. rade) ako právnickú osobu v zmysle zákonnej licencie danej tomuto štátnemu orgánu Občianskym súdnym poriadkom konal jeho prednosta (žalovaný v 2. rade), t. j. nekonal vo svojom mene ako fyzická osoba, ale v mene právnickej osoby, za ktorej činnosť zodpovedal.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že za podanie návrhu na obmedzenie jeho spôsobilosti na právne úkony mal krajský súd vyvodiť osobnú zodpovednosť aj voči prednostovi okresného úradu z dôvodu, že podanie uvedeného návrhu nemožno v zmysle zákona č. 222/1996 Z. z. považovať za výkon štátnej správy. Na tomto mieste ústavný súd podotýka, že k podaniu návrhu spôsobilého iniciovať konanie o spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby bol okresný úrad splnomocnený ako štátny orgán priamo zákonom,

a to bez ohľadu na rozsah jeho právomocí na úseku štátnej správy vymedzených zákonom č. 222/1996 Z. z., pričom je zrejmé, že za a v mene okresného úradu, keďže je právnickou osobou, musela tento návrh podať osoba zodpovedná a oprávnená konať v jeho mene. Súčasne ústavný súd podotýka, že obdobná situácia nastala aj pri späťvzati návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sťažovateľa, keď tento návrh zobral späť v mene Krajského úradu v Prešove jeho prednosta, čo už ale sťažovateľ ako právne relevantný procesný úkon účastníka konania nespochybňuje. Navyše, stotožnenie sa s argumentáciou sťažovateľa by viedlo k záveru ad absurdum, že žalovaný v 2. rade (prednosta okresného úradu) bol samostatným účastníkom konania o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sťažovateľa, čo by v konečnom dôsledku znamenalo, že toto konanie by stále prebiehalo a bolo by zastavené len vo vzťahu k štátnemu orgánu, ktorý návrh podal a zobral ho späť, pretože žalovaný v 2. rade návrh späť nezobral.

Vzhľadom na uvedené sa podľa názoru ústavného súdu odôvodneniu právneho názoru krajského súdu v rozsudku sp. zn. 1 Co 309/2006 z 19. marca 2007, v ktorom sa v súvislosti s otázkou pasívnej legitímácie žalovaného v 2. rade stotožnil s právnym názorom okresného súdu, nedá vyčítať svojvoľnosť. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne popreli ich účel a význam. V danom prípade aplikácia a výklad citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku v kontexte a logickej súvislosti s citovanými ustanoveniami zákona č. 222/1996 Z. z. plne korešponduje s ich účelom a zmyslom. Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu nie je arbitrárny, a teda je z ústavného hľadiska plne akceptovateľný.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že nejde o porušenie práva, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom.

Uvedené závery boli podkladom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie o priznaní finančného zadosťučinenia, náhrady trov konania a o zrušení napadnutého rozhodnutia sú viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa časťou sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáha ich priznania, nezaoberal.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2008